
Avaluació del Programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona

2018

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Programa de detecció precoç del càncer de mama

Programa de detecció precoç de càncer de mama per mamografia

Adreçat a dones de 50 a 69 anys

Si voleu més informació:

061
CatSalut
Respon

C S B Consorci Sanitari de Barcelona

Agència de Salut Pública

La Salut en xifres

© 2020 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats. No es permet la reproducció total ni parcial de las imatges o textos d'aquesta publicació sense prèvia autorització.

<https://www.aspb.cat/documents/avaluacio-PDPCM-2018>

Aquesta publicació està sota una llicència

Creative Commons Reconeixement – NO Comercial – Compartir igual (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2018

Responsables de l'Informe

Gemma Serral, Lucía Artazcoz i Carles Ariza (Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB)

Col·laboradors/es

Francesc Macià, Margarita Posso, Marta Román (Hospitals del Mar i l'Esperança)

Xavier Martínez (Hospital Vall d'Hebron)

M Jesús Quintana, Judit Solà (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau)

Jaume Grau, Marta Aldea (Hospital Clínic)

Carme Beni (Consorci Sanitari de Barcelona)

Cita recomanada

Avaluació del Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona 2018. Gemma Serral, Lucía Artazcoz, Carles Ariza. Agència de Salut Pública de Barcelona, ASPB 2020.

ÍNDEX

Introducció	4
Objectius	6
Mètodes	8
Recollida de dades	8
Descripció dels indicadors	8
Resultats	11
Resultats de l'activitat realitzada al 2018	11
Resultats de l'activitat realitzada al 2018 segons districte	14
Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades	16
Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor	19
Conclusions	21
Recomanacions	23
Referències	24
Annex	25

Introducció

El **Programa de detecció precoç del càncer de mama** (PDPCM) va començar a Barcelona el novembre de 1995, ara farà 25 anys del seu inici. Va començar als districtes de Sant Martí i Ciutat Vella i es va anar implantant gradualment a la resta de la ciutat. L'any 2004, el PDPCM ja era present a tota la ciutat de Barcelona. El PDPCM va néixer en el context del Pla de Salut de Catalunya llavors vigent amb els objectius operatius definits pel Pla Director d'Oncologia. En aquest marc, es va crear l'Oficina Tècnica (OT) de la ciutat de Barcelona i l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) va rebre l'encàrrec del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB) d'assumir-ne les funcions.

L'OT de Barcelona **coordina** el reclutament de les diferents rondes de dones que s'incorporen cada any al cribratge en cadascun dels districtes de la ciutat; **comunica** a través de xerrades amb les dones que s'incorporen al cribratge i a través de material específic tant a les dones que s'incorporen al programa com als equips de professionals de l'Atenció primària i altres professionals reforçadors del programa; i finalment, s'encarrega **d'avaluar** anualment els indicadors referents al procés i resultats del cribratge de tots els hospitals de la ciutat. Amb la informació resultant s'elabora aquest informe d'avaluació que ara es posa a disposició de tots els professionals implicats. Per tant, l'ASPB com a entitat externa i que treballa en la comunitat, assumeix el rol de mediació i articulació de totes les tasques que es deriven de la posada en marxa i avaluació del PDPCM cada any a la ciutat.

La població diana del programa consisteix en les dones de 50 a 69 anys residents a Barcelona. Cada hospital té assignats uns determinats territoris de la ciutat. Dins de cada territori, a més, cada hospital cita a les dones per Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i dins de les ABS per secció censal. Les cinc zones en que queda dividida la ciutat, segons l'hospital de referència, poden observar-se a la figura 1.

Figura 1. Distribució territorial de les ABS a nivell de programa de cribratge en funció de l'hospital de referència

- Hospital del Mar: Ciutat Vella i Sant Martí.
- Hospital de l'Esperança: Gràcia i Sarrià Sant Gervasi.
- Hospital de la Vall d'Hebron: Horta i Nou Barris.
- Hospital Clínic: Esquerra de l'Eixample, Sants-Montjuïc i Les Corts.
- Hospital de la Sta. Creu i St. Pau: Dreta de l'Eixample, Guinardó i Sant Andreu.

L'oferta del programa consisteix en la pràctica d'una mamografia cada 2 anys a totes les dones de 50 a 69 anys. Es fa doble projecció (craniocaudal i obliqua) i doble lectura de cada mamografia per part de dos radiòlegs per separat. En cas de desacord, es fa consens o arbitratge amb un tercer radiòleg.

Objectius

L'objectiu general del programa de detecció precoç de càncer de mama a Barcelona és **“estabilitzar la tendència creixent de la mortalitat per càncer de mama en les dones en l'àmbit territorial d'aplicació d'aquest programa”** (1).

Recentment, en el context de discussió sobre el cribratge de càncer de mama, la Comissió Assessora de Cribratge del Càncer del Pla Director d'Oncologia va publicar una revisió dels beneficis i efectes adversos (2). La Comissió va recomanar mantenir el Programa de cribratge de càncer de mama, garantir-ne la qualitat i l'avaluació, i millorar la informació a les dones i professionals per permetre una decisió informada.

En aquest context, les línies estratègiques per al cribratge de càncer de mama, revisats pel Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020 (3) i especificats al Pla Director d'Oncologia 2017-2019 (4), són els següents:

1. Garantir i millorar la qualitat del Programa i reduir la variabilitat. Per aconseguir això es proposa:
 - Establir uns requisits mínims per als i les professionals i d'organització de les oficines de cribratge.
 - Continuar l'avaluació anual del Programa i millorar el sistema d'avaluació per facilitar el retorn en l'àmbit de les oficines de cribratge, les unitats radiològiques, i professionals.
 - Desenvolupar un programa de formació inicial i continuada de professionals del Programa.
 - Estendre les invitacions a les dones que han participat en el Programa fins als 69 anys a l'edat de 74 anys.

2. Facilitar informació a les dones i professionals
 - Millorar i homogeneïtzar la informació oferta a la dona convidada sobre els beneficis i riscos del cribratge perquè pugui prendre una decisió informada sobre la seva participació en el Programa.
 - Millorar la participació de les dones en el cribratge fins assolir el 70% de participació en el Programa.

Mètodes

Recollida de dades

Cada any, els hospitals envien a l'Oficina Tècnica del l'ASPB les dades de l'activitat realitzada durant l'any anterior a nivell d'ABS per tal de poder calcular els indicadors.

Només es recullen les **dades** de les **ABS** que han finalitzat el cribratge, és a dir que han iniciat i acabat el cribratge entre 1 de gener i 31 de desembre de l'any analitzat. Si una ABS no ha finalitzat el cribratge, es deixa per a l'avaluació de l'any següent. Alhora, també es recullen les **dades** de tot el **districte**, si aquest ha finalitzat la ronda en l'any que s'avalua.

Descripció dels indicadors

Prèvia revisió de les guies europees de qualitat (5) i posterior treball de consens amb el grup de Barcelona (6), es varen establir les següents definicions operatives:

Població diana: dones d'entre 50 i 69 anys residents a la ciutat de Barcelona.

Població convidada: dones que un cop tretes les exclusions que determina el programa, són finalment convidades a participar.

Motius d'exclusió: defunció, diagnòstic previ de càncer de mama, error de padró (dones que es coneix que ja no són al territori i es desconeix on es localitzen ara), malaltia terminal i/o mental profunda que impedeix la realització de la mamografia i dones que es donen de baixa del programa voluntàriament (no en volen ni rebre informació).

Dones de cribratge inicial: dones que participen per primera vegada en el programa independentment de les vegades que hagin estat convidades a participar. Es poden diferenciar en:

- **Dones primer cribratge i primera invitació:** dones convidades per primera vegada i participen en el programa.
- **Dones primer cribratge no participants en invitacions anteriors:** dones convidades en diverses ocasions que mai han participat i que ara sí que ho han fet.

Dones de cribratge successius: dones que participen en el programa i que ja ho han fet en alguna ocasió anterior. Es poden diferenciar en:

- **Dones cribratge successius amb participació regular:** dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta en els 30 últims mesos.
- **Dones cribratge successiu amb participació irregular:** dones que han estat convidades pel programa de cribratge en l'any que s'està avaluant i que tenen invitacions d'anys anteriors i com a mínim una mamografia del programa feta fa 30 mesos o més.

Els indicadors d'avaluació del programa són:

1. Accés i ús del cribratge (participació i cobertura)
 - **Participació:** percentatge de dones convidades que participen en el programa.
 - **Cobertura mínima coneguda:** dones que es controlen per alguna via, tant si és dins com fora del programa. S'obté afegint a les dones participants, aquelles no participants que es controlen per altres vies (pública i/o privada) i les no participants perquè fa menys de 6 mesos que ja s'han fet una mamografia. És una dada infraestimada, perquè la informació de les no participants s'obté a través de les trucades que fan els hospitals a aquestes dones no participants.

2. Indicadors o estàndards de qualitat

- **Control rutinari:** dones que, sigui com a resultat directe de la mamografia de cribratge, o després d'haver passat per un procés d'estudi, finalment el resultat és negatiu i per tant seran convocades en un període de dos anys per les vies rutinàries del programa.
- **Reconvocatòria:** dones a les quals se'ls fa alguna prova diagnòstica addicional (invasiva o no invasiva) pel motiu mèdic de clarificar la naturalesa d'una anormalitat detectada a la mamografia de cribratge.
- **Proves invasives:** dones que són sotmeses a proves invasives (punció).
- **Control avançat:** dones que després d'haver passat per un procés d'estudis addicionals, els radiòlegs decideixen convocar-la a un control avançat abans dels 2 anys, concretament a l'any.
- **Taxa de detecció:** dones a les que se'ls ha diagnosticat una neoplàsia maligna de la mama per cada 1.000 participants.

Resultats

A Barcelona, la població diana del programa de detecció precoç del càncer de mama és d'unes 200.000 dones i cada any se'n citen aproximadament la meitat.

Resultats de l'activitat realitzada al 2018

Durant el 2018 es va cribrar la població de dones corresponents a 33 Àrees Bàsiques de Salut (ABS) de Barcelona en diferents rondes de cribatge, tal com mostra la Taula 1.

Taula 1. Districte, Àrea Bàsica de Salut i ronda de cribatge a l'any 2018

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Ronda
Ciutat Vella	1A	12 Ronda
Eixample esquerra	2E	9 Ronda
Eixample dreta	2I, 2J, 2K	9 Ronda
Sants-Montjuïc	3B	9 Ronda
	3E, 3G, 3I	8 Ronda
Les Corts	4A, 4B	8 Ronda
	4C	9 Ronda
Sarrià-St. Gervasi	5D, 5E	9 Ronda
Gràcia	6C, 6D, 6E	10 Ronda
Horta	7C, 7E	10 Ronda
Guinardó	7A	10 Ronda
Nou Barris	8A, 8C, 8E, 8H, 8I	9 Ronda
Sant Andreu	9A, 9C	9 Ronda
Sant Martí	10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G	12 Ronda

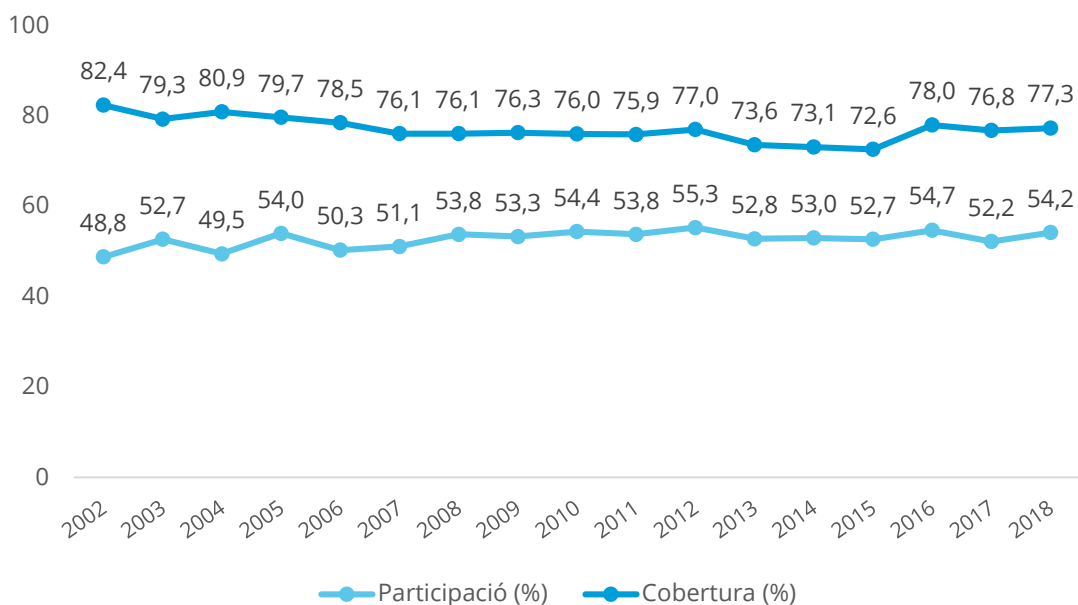
En l'activitat desenvolupada en el 2018, s'ha convidat a participar en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona un total de 97.299 dones, de les quals van **participar-hi un total de 52.782 dones**, és a dir, **un 54,2%**, essent la participació superior al darrer any (52,2% a l'any 2017) i similar a la participació de any 2016 (54,7%).

Quant a la **cobertura mínima coneguda**, és a dir, les dones que a Barcelona es fan mamografies per a la detecció precoç del càncer de mama sigui a través del Programa o per altres vies (principalment en el sector privat) **va ser del 77,3%**, dada similar a l'any 2017 (76,8%). Es van diagnosticar 284 càncers pel programa (l'any 2017: 259 càncers), és a dir, una taxa de detecció del **5,4 dones diagnosticades per cada 1.000 participants**.

A la Figura 2, es presenta l'evolució de la participació i la cobertura mínima coneguda pel global de la ciutat de Barcelona entre 2002 i 2018. La **participació** mostra una tendència força **estable al llarg dels anys**, entre **el 52% i el 54%**. Contràriament, la **cobertura** mínima coneguda presenta una tendència de **decreixement** constant, amb excepció també de l'any 2016 en què augmenta 5,4 punts, tornant a decreixer lleugerament els darrers anys. Cal recordar, que la cobertura equival a les dones que es fan la mamografia de diagnòstic preventiu per qualsevol possible via, i que és una dada infraestimada ja que no hi ha un registre de les dones que es controlen per altres vies. Aquesta dada s'estima a partir de la informació que obtenen els hospitals a través de les dones no participants. Per tant, la disminució de la cobertura podria estar responent a la capacitat de contacte amb aquelles dones que no participen al programa.

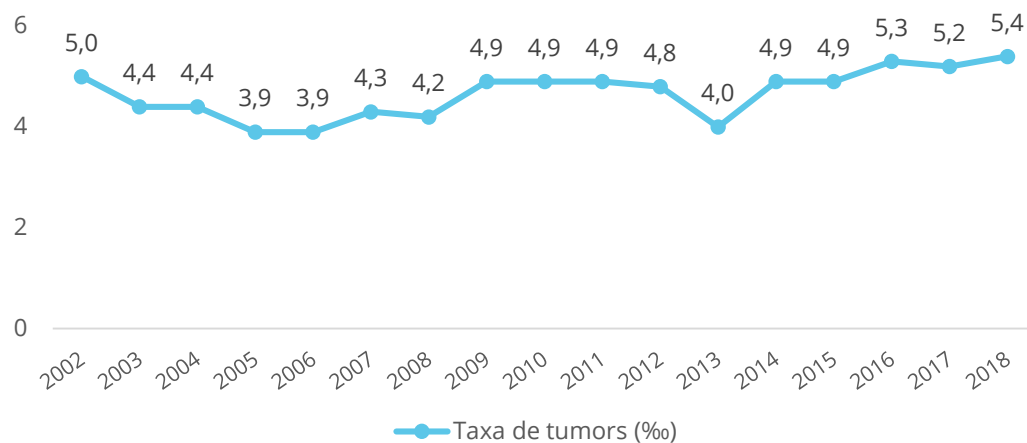
En referència als estàndards aconsellats a nivell europeu (5), la participació al programa continua estan per sota de les recomanacions, essent aquesta un mínim del 70%, no obstant, la cobertura mínima coneguda es manté dins d'aquests paràmetres.

Figura 2. Evolució de la participació en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona i de la cobertura mínima coneguda segons dades reportades pels hospitals proveïdors del programa des de l'any 2002 fins al 2018

A la Figura 3 es mostra l'evolució de **la taxa de tumors diagnosticats**, la qual té una tendència força estable des de l'any 2009 i fins al 2015 (a excepció de l'any 2013), i en els darrers anys s'observa un cert increment essent diagnosticades aquest últim any **5,4 dones per cada 1000 participants**.

Figura 3. Evolució de la taxa de tumors diagnosticats en el programa de detecció precoç del càncer de mama de Barcelona des de l'any 2002 fins al 2018

Resultats de l'activitat realitzada al 2018 segons districte

Respecte l'activitat realitzada durant l'any 2018 pel Programa de Cribratge s'observa com els districtes de **Nou Barris, Ciutat Vella, Horta i Sant Martí**, són aquells que presenten **percentatges més alts de participació**, superior al 60%, veure Taula 2. El percentatge més baix de participació correspon al del districte de Sarrià-Sant Gervasi (31,6%) o Les Corts (41,8%). En aquells districtes on es coneixen les dades de la participació de dones estrangeres, s'observa com la participació de les dones nascudes fora d'Espanya és força semblant a la participació global. En el cas del districte de Sarrià-Sant Gervasi la participació de dones estrangeres està per sobre de la participació global (31,6% participació global, vs. 35,9% dones estrangeres).

Els districtes amb una taxa més elevada de controls avançats van ser els barris de l'Eixample dreta i a Sants-Montjuïc. **Les taxes més elevades de proves invasives** es van realitzar als districtes de **Les Corts** i en la part del **Guinardó**, oscil·lant entre el 1,9 i el 2,0%. En la detecció de càncers, aquest indicador va del 2,1‰ de Ciutat Vella a 8,3 ‰ de Sants-Montjuïc.

Taula 2. Principals indicadors de procés en el total de cribratge de l'activitat realitzada per districtes a l'any 2018

	Ciutat Vella	Eixample (esquerra)	Eixample (dreta)	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-St. Gervasi	Gràcia	Horta	Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Població diana	1524	4217	10042	11722	10978	6976	8618	5224	2839	10716	9397	19806	102059
Total exclusions	125	101	494	277	263	523	539	264	82	534	334	1224	4760
Total exclusions (%)	8,9	2,5	5,2	2,4	2,5	8,1	6,7	5,3	3,0	5,2	3,7	6,6	4,9
Invitades global	1399	4116	9548	11445	10715	6453	8079	4960	2757	10182	9063	18582	97299
Participació global	948	1857	4839	6032	4479	2037	3959	3216	1586	7059	5228	11542	52782
Participació (%)	67,8	45,1	50,7	52,7	41,8	31,6	49,0	64,8	57,5	69,3	57,7	62,1	54,2
Invitades estrangeres	236	*	*	*	*	490	634	*	*	*	*	1802	3162
Participació estrangera	137	*	*	*	*	176	314	*	*	*	*	1056	1683
Participació estrangera (%)	58,1	*	*	*	*	35,9	49,5	*	*	*	*	58,6	53,2
Invitades ¹	1067	2410	5879	7241	5544	2557	4440	3532	1916	7704	6012	12659	60961
Participació regular	872	1567	4285	5357	3884	1716	3469	2821	1432	6280	4675	10593	46951
Participació regular (%)	81,7	65,0	72,9	74,0	70,1	67,1	78,1	79,9	74,7	81,5	77,8	83,7	77,0
Invitades ²	332	1706	3669	4204	5171	3896	3638	1692	841	3012	3051	5921	37133
Participació irregular	76	290	554	675	595	321	490	395	154	779	553	949	5831
Participació irregular (%)	22,9	17,0	15,1	16,1	11,5	8,2	13,5	23,3	18,3	25,9	18,1	16,0	15,7
Mamografia fora del programa	192	779	2572	2052	2599	2657	2522	676	599	1079	2214	4450	22391
Taxa de cobertura (%)	81,5	64,0	77,6	70,6	66,1	72,7	80,2	78,5	79,3	79,9	82,1	86,1	77,3
Cribratge rutinari	945	1821	4718	5887	4386	2020	3925	3191	1550	7001	5124	11455	52023
Cribratge rutinari (%)	99,7	98,1	97,5	97,6	97,9	99,2	99,1	99,2	97,7	99,2	98,0	99,2	98,6
Controls avançats	1	26	105	95	60	2	7	7	24	10	80	16	433
Controls avançats (%)	0,1	1,4	2,2	1,6	1,3	0,1	0,2	0,2	1,5	0,1	1,5	0,1	0,8
Indicació reconvoatòria	32	163	319	533	391	80	178	145	91	347	271	450	3000
Indicació reconvoatòria (%)	3,4	8,8	6,6	8,8	8,7	3,9	4,5	4,5	5,7	4,9	5,2	3,9	5,7
Dones amb proves inv.	7	23	74	99	83	20	40	19	31	53	72	150	671
Dones amb proves inv. (%)	0,7	1,2	1,5	1,6	1,9	1,0	1,0	0,6	2,0	0,8	1,4	1,3	1,3
Càncers detectats	2	10	14	50	33	13	26	10	11	34	20	61	284
Detecció de càncer (‰)	2,1	5,4	2,9	8,3	7,4	6,4	6,6	3,1	6,9	4,8	3,8	5,3	5,4

- Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 3 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
- Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Resultats de l'activitat realitzada en les rondes tancades

Com s'ha dit, anualment es convida a participar en el Programa aproximadament a la meitat de la població diana de la ciutat, la qual cosa vol dir que es necessiten dos o tres anys per tal de completar tot el districte de cribratge (també dit, el fet de tancar la ronda). La Taula 3 mostra els districtes que durant el 2018 tanquen la ronda de cribratge.

Taula 3. Districtes que tanquen ronda de cribratge a l'any 2018

Districte	Àrea Bàsica de Salut	Any cribratge	Ronda
Sants-Montjuïc	3B	2016	8 Ronda
	3A, 3C, 3D, 3H	2017	
	3E, 3G, 3I	2018	
Les Corts	4C	2016	8 Ronda
	4A, 4B	2018	
Sarrià-St. Gervasi	5A, 5B, 5C	2017	9 Ronda
	5D, 5E	2018	
Gràcia	6A, 6B	2017	10 Ronda
	6C, 6D, 6E	2018	

Com es pot observar en la Taula 3 amb l'activitat del 2018 es tanca ronda en 4 districtes de la ciutat. Els districtes són Sants-Montjuïc, Les Corts (en 8 ronda tots dos), Sarrià-Sant Gervasi (9 ronda) i Gràcia (10 ronda).

La Taula 4 mostra els principals indicadors del programa per aquells districtes que tanquen ronda el 2018. Els indicadors mostren l'activitat global de la ronda. El districte de **Sants-Montjuïc** és el que **presenta un percentatge més alt de participació** seguit del districte de Gràcia. D'altra banda, **Sarrià-St. Gervasi** i Les Corts són els que presenten un **percentatge més baix de participació**. Respecte la cobertura mínima coneguda, el districte de Gràcia és el que presenta la cobertura més alta (80,2%) i Les Corts la més baixa (67,7%). En global, la cobertura mínima

coneguda supera el llindar mínim acceptable dels valors recomanats en els estàndards de qualitat (65-70%).

Taula 4. Principals indicadors de procés en el total de cribratge en els districtes que tanquen ronda a l'any 2018

	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-St. Gervasi	Gràcia	Total
Població diana	19283	11005	18921	15715	64924
Total exclusions	391	247	1340	1028	3006
Total exclusions (%)	2,1	2,3	7,6	7,0	4,9
Invitades global	18892	10758	17581	14687	61918
Participació global	10631	4591	5272	7089	27583
Participació (%)	56,3	42,7	30,0	48,3	44,5
Invitades estrangeres	*	*	1392	1295	2687
Participació estrangeres	*	*	490	602	1092
Participació estrangeres (%)	*	*	35,2	46,5	40,6
Invitades ¹	12199	5461	7029	8071	32760
Participació regular	9457	3964	4455	6251	24127
Participació regular (%)	77,5	72,6	63,4	77,5	73,6
Invitades ²	6693	5297	10552	6615	29157
Participació irregular	1174	627	817	838	3456
Participació irregular (%)	17,5	11,8	7,7	12,7	11,9
Mamografia fora del programa	3032	2690	7306	4684	17712
Taxa de cobertura (%)	72,3	67,7	71,5	80,2	73,2
Cribratge rutinari	10435	4507	5236	7035	27213
Cribratge rutinari (%)	98,2	98,2	99,3	99,2	98,7
Controls avançats	126	51	8	14	199
Controls avançats (%)	1,2	1,1	0,2	0,2	0,7
Indicació reconvoatòria	796	359	230	322	1707
Indicació reconvoatòria (%)	7,5	7,8	4,4	4,5	6,2
Dones amb proves inv.	156	74	51	70	351
Dones amb proves inv. (%)	1,5	1,6	1,0	1,0	1,3
Càncers detectats	70	33	24	39	166
Detecció de càncer (‰)	6,6	7,2	4,6	5,5	6,0

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

La Figura 4 mostra l'evolució de la participació en els diferents districtes de la ciutat segons rondes acabades des de l'any 2003 fins l'any 2018. La Figura 5 mostra específicament els 4 districtes que van tancar ronda l'any 2018. En aquestes figures destaca la tendència decreixent en la participació al districte de Ciutat Vella i Sarrià-St. Gervasi. Aquest últim mostra un punt d'inflexió l'any 2012, ronda en què s'arriba al major percentatge de participació en el districte, essent del 33,7%. La participació en la ronda tancada de 2018 és del 30,0%, disminuint 3,7 punts en el període transcorregut en les 3 darreres rondes. També destaca **l'augment de participació en aquesta última ronda dels districtes de Sants-Montjuïc i Les Corts**, els quals presenten una tendència creixent des de l'inici. El districte de Gràcia presenta uns percentatges de participació força estables.

Figura 4. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat en rondes finalitzades

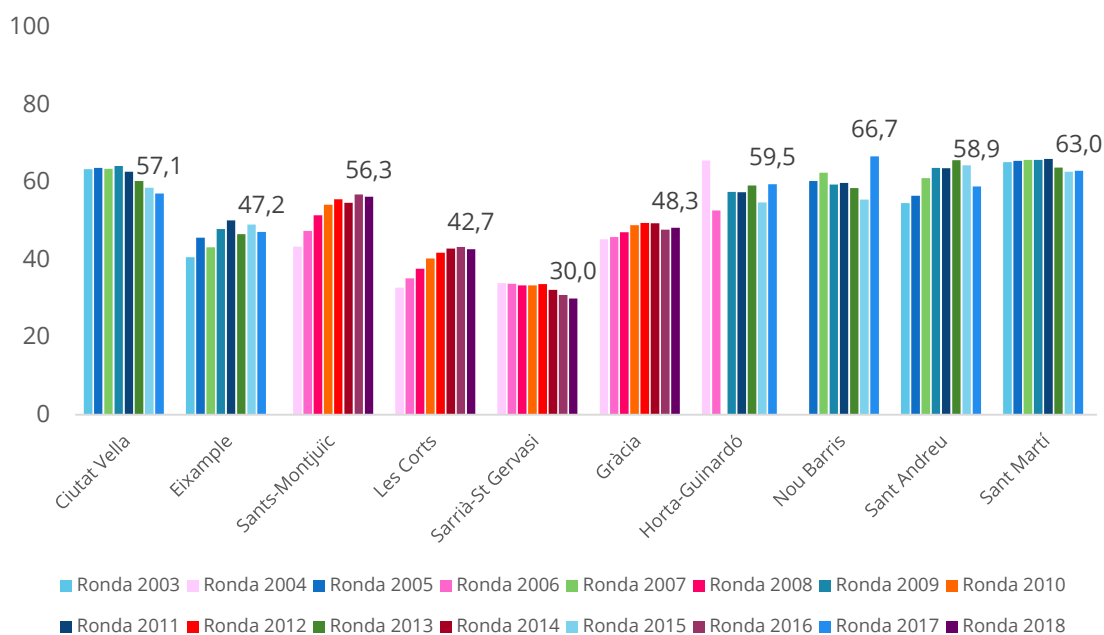
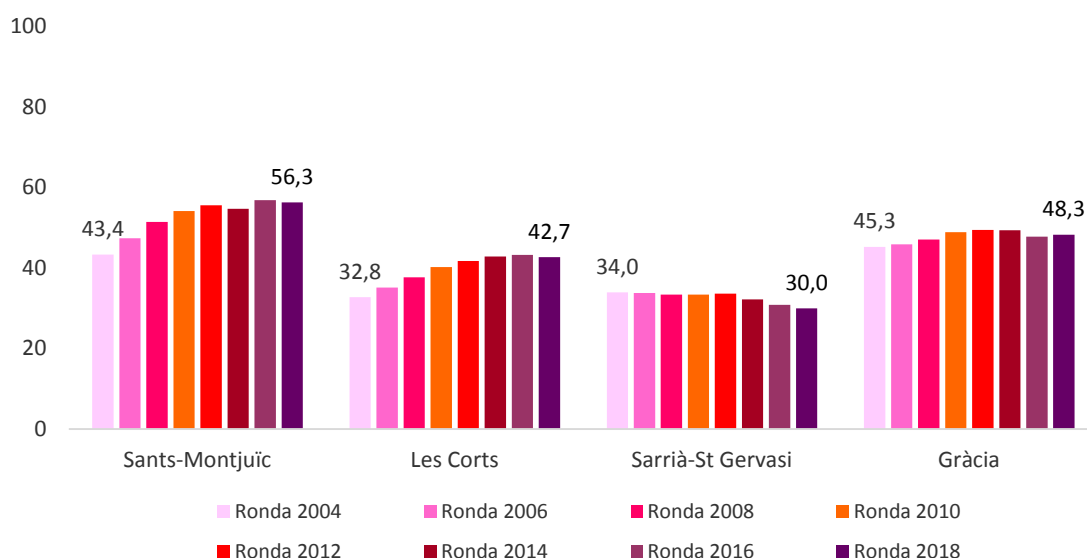

Figura 5. Evolució del percentatge de la participació en els districtes de la ciutat en finalitzat ronda l'any 2018.

Resultats de l'activitat de cribratge segons hospital proveïdor

Quant a la participació en el global dels cribratges segons hospital proveïdor de la zona d'influència (Taula 5), aquesta dada oscil·la entre el 41,3% i el 67,9% essent **l'Hospital de l'Esperança el que té una menor participació en el programa, i l'Hospital de la Vall d'Hebrón el que mostra una major participació durant l'any 2018**. Quant als controls avançats en el total dels cribratges, els hospitals Clínic i Sant Pau presenten dades per sobre del 1%, valors que es trobarien fora dels estàndards de qualitat establerts (<1%). Pel que fa a la detecció de càncers, l'Hospital Clínic i l'Hospital de l'Esperança són els que han detectat un major nombre de càncers. El percentatge de reconvoctòria en el conjunt de cribratges es troba entre el 3,9% de l'Hospital del Mar i el 8,8% de l'Hospital Clínic.

Taula 5. Principals indicadors de procés en el total de cribratge segons proveïdor de la zona. Barcelona, any 2018.

	HOSPITAL DEL MAR	HOSPITAL DE L'ESPERANÇA	HOSPITAL CLÍNIC	HOSPITAL DE SANT PAU	HOSPITAL DEL VALL D'HEBRON	TOTAL
Població diana	21330	15594	26917	22278	15940	102059
Total exclusions	1349	1062	641	910	798	4760
Total exclusions (%)	6,8	7,3	2,4	4,3	5,3	4,9
Invitades global	19981	14532	26276	21368	15142	97299
Participació global	12490	5996	12368	11653	10275	52782
Participació (%)	62,5	41,3	47,1	54,5	67,9	54,2
Invitades estrangeres	2038	1124	*	*	*	3162
Participació estrangera	1193	490	*	*	*	1683
Participació estrangera (%)	58,5	43,6	*	*	*	53,2
Invitades ¹	13726	6997	15195	13807	11236	60961
Participació regular	11465	5185	10808	10392	9101	46951
Participació regular (%)	83,5	74,1	71,1	75,3	81,0	77,0
Invitades ²	6253	7534	11081	7561	4704	37133
Participació irregular	1025	811	1560	1261	1174	5831
Participació irregular (%)	16,4	10,8	14,1	16,7	25,0	15,7
Mamografia fora del programa	4642	5179	5430	5385	1755	22391
Taxa de cobertura (%)	85,7	76,9	67,7	79,7	79,4	77,3
Cribratge rutinari	12400	5945	12094	11392	10192	52023
Cribratge rutinari (%)	99,3	99,1	97,8	97,8	99,2	98,6
Controls avançats	17	9	181	209	17	433
Controls avançats (%)	0,1	0,2	1,5	1,8	0,2	0,8
Indicació reconvoatòria	482	258	1087	681	492	3000
Indicació reconvoatòria (%)	3,9	4,3	8,8	5,8	4,8	5,7
Dones amb proves inv.	157	60	205	177	72	671
Dones amb proves inv. (%)	1,3	1,0	1,7	1,5	0,7	1,3
Càncers detectats	63	39	93	45	44	284
Detecció de cancer (‰)	5,0	6,5	7,5	3,9	4,3	5,4

1. Sumatori del número de dones que són invitades per primera vegada al programa i el número de dones que són invitades a cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència inferior o igual als 30 mesos. El percentatge de participació equival a l'adherència al programa.
2. Sumatori del número de dones que han sigut invitades en ocasions anteriors sense participació i que en aquesta ocasió participen per primera vegada i el número de dones que són invitades a un cribratge successiu, les quals han participat en l'anterior cribratge amb una freqüència superior als 30 mesos.

*Dades estratificades no disponibles.

Conclusions

1. Activitat realitzada durant el 2018

- a. La participació global en el Programa de Detecció Precoç del Càncer de Mama de Barcelona és del 54,2% i es manté aquesta participació semblant a la dels anys anteriors.
- b. La cobertura mínima coneguda és del 77,3% (és a dir, cribratge pel PDPCM i cribratge per altres vies, principalment, assistència privada).
- c. La participació de les dones estrangeres no difereix de les autòctones; tot i que hi ha variacions per zones (Ciutat Vella i St. Martí la participació és més alta en autòctones, mentre que a Gràcia i Sarrià és més alta en estrangeres).
- d. El percentatge de controls avançats (controls als 12 mesos) es situa en 0,8%.
- e. La taxa de detecció de tumors es situa en 5,4‰ essent la taxa més alta del Programa.

2. Estàndards de qualitat

- a. La participació segueix sent baixa en la majoria de districtes de Barcelona i, en global, lluny d'assolir els valors recomanats segons guies europees establert en un mínim del 65%.
- b. Els controls avançats es mantenen per sota del 1%, tal i com, s'estableix segons els estàndards de qualitat.
- c. La reconvoatòria ha disminuït respecte d'altres anys i segueix dins dels paràmetres establerts (inferiors 5%).

3. Activitat en els districtes que tanquen ronda de cribratge en el 2018
 - a. Segueix la tendència observada en la participació per districtes. Dels 4 districtes que han finalitzat ronda en aquest 2018 els de nivell socioeconòmic més baix, com Sants-Montjuïc, presenta major participació. Per contra, aquells de major nivell presenten menor participació.
 - b. En aquests 4 districtes s'observa una tendència creixent en l'evolució sobre participació, excepte en el cas del districte de Sarrià-Sant Gervasi.
 - c. Cal destacar que la participació en els districtes de Sants-Montjuïc i Les Corts ha augmentat més de 10 punts percentuals respecte de la ronda de 2004.

Recomanacions

1. En la nova migració dels hospitals a una nova aplicació, recomanem que es millori el recull de les dades en aquells indicadors de procés, com ara la cobertura (mamografies fetes per una altra via externa al Programa) i en especial les dades referents a població immigrant.
2. Cal analitzar, conjuntament amb els hospitals, les mesures a millorar referents al global del Programa per tal de garantir una alta qualitat vers la població diana de la ciutat de Barcelona.
3. Des de l'Oficina Tècnica de Barcelona (ASPB) s'està duent a terme, amb la col·laboració de tots els hospitals, l'estudi de cobertura del programa a la ciutat, que ha de permetre aclarir algunes de les pràctiques de control mamogràfic fins ara desconegudes.

Referències

1. Servei Català de la Salut. Programa de detecció precoç del càncer de mama. Àmbit territorial de Ciutat Vella i Sant Martí. Barcelona; 1996.
2. Comissió Assessora de Cribratge de Càncer. El cribratge de càncer de mama: revisió dels beneficis i efectes adversos. 2014.
3. Pla Director d'Oncologia. Pla contra el Càncer a Catalunya 2015-2020.
4. Pla Director d'Oncologia. Pla Director d'oncologia 2017-2019. L'Hospitalet de Llobregat.
5. Perry N, Broeders M, de Wolf C, Tornberg S, Holland R, von Karsa L. European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis. 4th ed. [Internet]. Luxembourg; 2006 [cited 2017 May 15]. Available from: http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/cancer/fp_cancer_2002_ext_guid_01.pdf
6. Agència de Salut Pública de Barcelona. Butlletí Informatiu de l'Oficina Tècnica del Programa de Detecció Precoç de Càncer de Mama de Barcelona. Núm 1. Barcelona; 2006.

Annex

Taula 6. Resultat de final de procés de les dones de Sants-Montjuïc durant la vuitena ronda de cribratge. Barcelona 2016-2018

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
3A Nou de la Rambla	1er cribratge	1151	318	27,6	2
	2on o succes.	1408	1129	80,2	5
	TOTAL	2559	1447	56,5	7
3B Poble Sec-Montjuïc	1er cribratge	1270	305	24,0	1
	2on o succes.	1478	1198	81,1	5
	TOTAL	2748	1503	54,7	6
3C Dr. Carles Ribas	1er cribratge	681	181	26,6	0
	2on o succes.	1225	1037	84,7	4
	TOTAL	1906	1218	63,9	4
3D Bordeta-Magòria	1er cribratge	1688	392	23,2	6
	2on o succes.	2247	1832	81,5	17
	TOTAL	3935	2224	56,5	23
3E Sants	1er cribratge	1147	259	22,6	2
	2on o succes.	1253	1006	80,3	7
	TOTAL	2400	1265	52,7	9
3G Numància	1er cribratge	1397	285	20,4	1
	2on o succes.	1588	1260	79,3	9
	TOTAL	2985	1545	51,8	10
3H La Marina	1er cribratge	962	252	26,2	2
	2on o succes.	1397	1177	84,3	9
	TOTAL	2359	1429	60,6	11
3I Sants Badal	1er cribratge	1510	407	27,0	4
	2on o succes.	1715	1390	81,0	13
	TOTAL	3225	1797	55,7	17
D3 SANTS-MONTJUÏC	1er cribratge	9806	2399	24,5	18
	2on o succes.	12311	10029	81,5	69
	TOTAL	22117	12428	56,2	87

Taula 7. Resultat de final de procés de les dones de Les Corts durant la vuitena ronda de cribratge. Barcelona 2016-2018

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
4A Montnegre	1er cribratge	1967	283	14,4	1
	2on o succes.	1941	1450	74,7	14
	TOTAL	3908	1733	44,3	15
4B Les Corts-Pedralbes	1er cribratge	1660	198	11,9	1
	2on o succes.	1188	849	71,5	8
	TOTAL	2848	1047	36,8	9
4C Les Corts-Helios	1er cribratge	2113	293	13,9	3
	2on o succes.	1889	1518	80,4	6
	TOTAL	4002	1811	45,3	9
D4 LES CORTS	1er cribratge	5740	774	13,5	5
	2on o succes.	5018	3817	76,1	28
	TOTAL	10758	4591	42,7	33

Taula 8. Resultat de final de procés de les dones de Sarrià-Sant Gervasi durant la novena ronda de cribratge. Barcelona 2017-2018

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
5A Marc Aureli	1er cribratge	2376	215	9,0	0
	2on o succes.	1292	891	69,0	2
	TOTAL	3668	1106	30,2	2
5B Sant Elies	1er cribratge	2549	240	9,4	0
	2on o succes.	1559	1067	68,4	6
	TOTAL	4108	1307	31,8	6
5C Bonaplata	1er cribratge	2325	167	7,2	1
	2on o succes.	1027	655	63,8	2
	TOTAL	3352	822	24,5	3
5D Vallvidrera-Les Planes	1er cribratge	1407	119	8,5	1
	2on o succes.	670	464	69,3	2
	TOTAL	2077	583	28,1	3
5E Sant Gervasi	1er cribratge	2678	257	9,6	1
	2on o succes.	1698	1197	70,5	9
	TOTAL	4376	1454	33,2	10
D5 SARRIÀ-SANT GERVASI	1er cribratge	11335	998	8,8	3
	2on o succes.	6246	4274	68,4	21
	TOTAL	17581	5272	30,0	24

Taula 9. Resultat de final de procés de les dones de Gràcia durant la desena ronda de cribratge. Barcelona 2017-2018.

ABS		Convidades	Participants		Càncer
		n	n	%	n
6A Joanic	1er cribratge	1843	279	15,1	1
	2on o succes.	2041	1554	76,1	6
	TOTAL	3884	1833	47,2	7
6B Vila de Gràcia	1er cribratge	1366	248	18,2	2
	2on o succes.	1358	1049	77,2	4
	TOTAL	2724	1297	47,6	6
6C Lesseps	1er cribratge	1148	236	20,6	0
	2on o succes.	1419	1083	76,3	11
	TOTAL	2567	1319	51,4	11
6D Vallcarca	1er cribratge	1270	195	15,4	0
	2on o succes.	1357	1053	77,6	6
	TOTAL	2627	1248	47,5	6
6E La Salut	1er cribratge	1288	223	17,3	1
	2on o succes.	1597	1169	73,2	8
	TOTAL	2885	1392	48,2	9
D6 GRÀCIA	1er cribratge	6915	1181	17,1	4
	2on o succes.	7772	5908	76,0	35
	TOTAL	14687	7089	48,3	39

Taula 10. Sessions de presentació del PDPCM a dones que s'inicien en el programa (dones de 50 a 52 anys). Barcelona, 2018

Districte (ABS cribratge 2018)	Data presentació PDPCM
Eixample (2E, 2I, 2J, 2K)	31 de gener
Sants-Montjuïc (3B, 3E, 3G, 3I)	27 de febrer
Les Corts (4A, 4B, 4C)	4 d'abril
Sarrià-Sant Gervasi (5D, 5E)	30 de maig
Gràcia (6C, 6D, 6E)	24 de gener
Horta-Guinardó (7A, 7C, 7E)	8 de gener
Nou Barris (8A, 8C, 8E, 8H, 8I)	24 de maig
Sant Andreu (9A, 9C)	13 de febrer
Sant Martí (10A, 10B, 10C, 10D, 10E, 10G)	17 de gener

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

La Salut en xifres

Connectem
f t o in

www.aspb.cat